

Eliza Rzeszutek

Temat: Zmartwychwstanie Jezusa wydarzeniem historycznym

a) Cel dydaktyczny: ukazanie zmartwychwstania jako fundamentu chrześcijaństwa

b) Cel wychowawczy: Zmartwychwstanie Jezusa jako autentyczne wydarzenie, które ma wpływ na moje życie

Pomoce: Biblia, kartki papieru A4 ok.20sztuk, koperty, klej, nożyczki

Treść

1. Wstęp - Modlitwa na rozpoczęcie spotkania

Animator rozpoczyna spotkanie od znaku krzyża i modlitwą do Ducha Świętego.

Na początku tego spotkania pomódlmy się do Ducha Świętego: *Duchu Święty, który oświecasz...*

2. Treść właściwa

I. Widzieć

Animator przygotowuje koperty w której będą znajdować się puzzle. Zaklejone koperty kładzie na stół, nie zdradzając zawartości. Sam przedstawia sposób postępowania(Aneks 1):

Przed wami znajdują się koperty. Otwórzcie je a następnie ułóżcie puzzle, a następnie naklejcie je na kartkę.

- O czym świadczą ułożone przez was argumenty? (o autentyczności zmartwychwstania)

- Czym jest dla was zmartwychwstanie? (wypowiedzi uczestników...)

Animator podsumowuje:

Zmartwychwstanie to najważniejsze wydarzenie w dziejach świata i człowieka. Nic dziwnego, że jako pamiątkę Kościół celebrowa w bardzo uroczysty sposób. To najważniejsze święta w Kościele rzymskokatolickim. Świętujemy w nich zwycięstwo Chrystusa nad śmiercią i grzechem. Przez zmartwychwstanie, mękę i śmierć zostaliśmy odkupieni i każdy z nas może osiągnąć zbawienie. Chrystus otworzył nam bramę do nieba.

-W jaki sposób możemy przejść przez tę bramę? (wypowiedzi uczestników...)

Dziękuję za wasze wypowiedzi, a teraz chciałbym zdradzić wam dowody zmartwychwstania.

Znaki zmartwychwstania Jezusa to pewne wydarzenia i fakty świadczące o tym, że Chrystus rzeczywiście zmartwychwstał. Ciężko uwierzyć w to, niepowtarzalne w dziejach świata, wydarzenie.

Ustanowił sakrament jako przypomnienie Jego wielkiej, zadość czyniącej ofiary. Został pojmany i potępiony na podstawie fałszywych oskarżeń, skazany, aby zadowolić tłum oraz wydany na śmierć na krzyżu. Oddał swoje życie, aby zadośćuczynić za grzechy całej ludzkości. To On ofiarował wielki dar za wszystkich, którzy kiedykolwiek będą żyli na ziemi.

Animator przedstawia każdy element, wskazując na układanki:

- Pierwszym z tych argumentów jest pusty grób z odsuniętą płytą nagrobną. Jest on znakiem paschalnym we wszystkich opisach zmartwychwstania Jezusa. Sam znak nie posiada jeszcze waloru wielkanocnego, ponieważ ciało Jezusa mogło zostać wykradzione. W zarzucie tym kryje się jednak sprzeczność - jeśli strażnicy spali, nie mogli wiedzieć, że ciało zostało wykradzione; jeśli nie - mogli przeszkodzić. Dodatkowo w Ewangelii św. Jana, znajdziemy fragment o płótnach które złożone były starannie w dwóch miejscach. Ten szczegół całkowicie podważa tezę o kradzieży ciała, ponieważ gdyby ciało zostało skradzione leżałyby w nieładzie.. Dopiero w momencie, gdy pusty grób zostaje teologicznie zinterpretowany przez anioła (Dlaczego szukacie żywego wśród umarłych?) staje się on znakiem zmartwychwstania Jezusa.
- Kolejnym przykładem zmartwychwstania są świadectwa życia i śmierci apostołów. Oni również oddali życie idąc śladem Jezusa. Cierpieniem wyrazili swoją ogromną miłość do niego i zaufanie, ale najlepiej swoją historię opowiedzą oni sami...

Proszę abyście wylosowali fragment.

(Wybrane osoby losują fragment z Aneksu 2, każdy z uczestników wciela się w wylosowaną postać)

-Który z życiorysów zaskoczył was najbardziej?

- Pozostaje jeszcze jeden ważny świadek - Całun Turyński.

-A czy wy wiecie czym jest Całun Turyński?

(Lniane płótno, w które najprawdopodobniej Jezus owinięty był w grobie, zawiera ślady ran i plamy krwi.)

Najnowsze wyniki badań dowodzą, że obraz na Całunie powstać mógł jedynie poprzez silne promieniowanie. Przebadany przez lekarzy medycyny sądowej wizerunek człowieka z Całunu potwierdza wszystkie tortury, jakim według Ewangelii poddawany był Jezus. Krew człowieka z Całunu ma tę samą grupę, co krew na chuście z Orvietto - relikwii, która według podań również okrywała ciało Chrystusa. Na Całunie odkryto też ślady pyłków roślin, pochodzące dokładnie z tych rejonów, w jakich według podań miał przebywać Całun okrywający ciało Chrystusa. Zapytacie skąd to promieniowanie? Jest to nic innego jak potężny blask, światło które pojawiło się przy zmartwychwstaniu, a które niczym rentgen odbiło ślady na płótnie, prześwietliło ciało Jezusa. (aneks 3)

II. Osądzić

Animator otwiera Pismo Święte.

Zmartwychwstanie Jezusa to wydarzenie historyczne, konkretny fakt, którego nie można podważyć. Najlepszym sposobem na przekonanie innych do tej prawdy jest świadectwo życia. Przyjrzyjmy się bliżej temu wydarzeniu. Chciałbym teraz rozważyć kilka fragmentów.

Mt 28, 1-8 Po upływie szabat, o świcie pierwszego dnia tygodnia przyszła Maria Magdalena i druga Maria obejrzeć grób. A oto powstało wielkie trzęsienie ziemi. Albowiem anioł Pański zstąpił z nieba, podszedł, odsunął kamień i usiadł na nim. Postać jego jaśniała jak błyskawica, a szaty jego były białe jak śnieg. Ze strachu przed nim zadrżeli strażnicy i stali się jakby umarli. Anioł zaś przemówił do niewiast: Wy się nie bójcie! Gdyż wiem, że szukacie Jezusa Ukrzyżowanego. Nie ma Go tu, bo zmartwychwstał, jak powiedział. Chodźcie, zobaczcie miejsce, gdzie leżał. A idźcie szybko i powiedzcie Jego uczniom: Powstał z martwych i oto udaje się przed wami do Galilei. Tam Go ujrzycie. Oto, co wam powiedziałem. Pośpiesznie więc oddaliły się od grobu, z bojaźnią i wielką radością, i biegly oznajmić to Jego uczniom.

-Kiedy miało miejsce to zdarzenie? *(po szabacie, pierwszego dnia tygodnia)*

-Jakie dowody, argumenty wskazują na to, że Jezus zmartwychwstał? *(aniołowie, odsunięty kamień, pusty grób, pokój i radość w sercu)*

Mk 16, 1-8 W pierwszy dzień tygodnia poszły skoro świt do grobu, niosąc przygotowane wonności. Kamień od grobu zastały odsunięty. A skoro weszły, nie znalazły ciała Pana Jezusa. Gdy wobec tego były bezradne, nagle stanęło przed nimi dwóch mężczyzn w lśniących szatach. Przestraszone, pochyliły twarze ku ziemi, lecz tamci rzekli do nich: Dlaczego szukacie żyjącego wśród umarłych? Nie ma Go tutaj; zmartwychwstał. Przypomnijcie sobie, jak wam mówił, będąc jeszcze w Galilei: Syn Człowieczy musi być wydany w ręce grzeszników i ukrzyżowany, lecz trzeciego dnia zmartwychwstanie. Wtedy przypomniały sobie Jego słowa i wróciły od grobu, oznajmiły to wszystki Jedenaście i wszystkim pozostałym. A były to: Maria Magdalena, Joanna i Maria, matka Jakuba; i inne z nimi opowiadały to Apostołom. Lecz słowa te wydały im się czężą gadaniną i nie dali im wiary. Jednakże Piotr wybrał się i pobiegł do grobu; schyliwszy się, ujrzał same tylko płótna. I wrócił do siebie, dziwiąc się temu, co się stało.

-Kto odkrył pusty grób? *(Maria Magdalena, Maria)*

-Jakie dowody, argumenty mówią że Jezus zmartwychwstał? *(kamień odsunięty, brak ciała – pusty grób, aniołowie, złożone płótna)*

Łk 24,1-11 Po upływie szabat Maria Magdalena, Maria, matka Jakuba, i Salome nakupiły wonności, żeby pójść namaścić Jezusa. Wczesnym rankiem w pierwszy dzień tygodnia przyszły do grobu, gdy słońce weszło. A mówiły między sobą: Kto nam odsunie kamień od wejścia do grobu? Gdy jednak spojrzały, zauważyły, że kamień był już odsunięty, a był bardzo duży. Weszły więc do grobu i ujrzały młodzieńca, siedzącego po prawej stronie, ubranego w białą szatę; i bardzo się przestraszyły. Lecz on rzekł do nich: Nie bójcie się! Szukacie Jezusa z Nazaretu, ukrzyżowanego; powstał, nie ma Go tu. Oto miejsce, gdzie Go złożyli. Lecz idźcie, powiedzcie Jego uczniom i Piotrowi: Idzie przed wami do Galilei, tam Go ujrzycie, jak wam

powiedział. One wyszły i uciekły od grobu; ogarnęło je bowiem zdumienie i przestach. Nikomu też nic nie oznajmiły, bo się bały.

-Jaki był stan zastany przez odkrywców? (*odsunięty kamień, pusty grób,*)

J 20,1-10 A pierwszego dnia po szabacie, wczesnym rankiem, gdy jeszcze było ciemno, Maria Magdalena udała się do grobu i zobaczyła kamień odsunięty od grobu. Pobieгла więc i przybyła do Szymona Piotra i do drugiego ucznia, którego Jezus kochał, i rzekła do nich: Zabrano Pana z grobu i nie wiemy, gdzie Go położono. Wyszedł więc Piotr i ów drugi uczeń i szli do grobu. Biegli oni obydwaj razem, lecz ów drugi uczeń wyprzedził Piotra i przybył pierwszy do grobu. A kiedy się nachylił, zobaczył leżące płótna, jednakże nie wszedł do środka. Nadszedł potem także Szymon Piotr, idący za nim. Wszedł on do wnętrza grobu i ujrzał leżące płótna oraz chustę, która była na Jego głowie, leżącą nie razem z płótnami, ale oddzielnie zwinętą na jednym miejscu. Wtedy wszedł do wnętrza także i ów drugi uczeń, który przybył pierwszy do grobu. Ujrzał i uwierzył. Dotąd bowiem nie rozumieli jeszcze Pisma, /które mówi/, że On ma powstać z martwych. Uczniowie zatem powrócili znowu do siebie.

-Jaka była reakcja na pusty grób?

(pytanie do dziewczyn)

-Jak zareagowałybyście na miejscu Marii Magdaleny?

(pytanie do chłopaków)

-Co zrobilibyście na miejscu Szymona Piotra?

-A jakie wy dostrzegacie jeszcze w tych fragmentach dowody na zmartwychwstanie?

Odpowiedzi na te pytania, uświadamiają nam, że w ewangelicznych opisach zmartwychwstania pewne rozbieżności. Jednak wszystkie przekazy biblijne potwierdzają prawdę o tym, że Jezus realnie zmartwychwstał. Istnieje szereg argumentów potwierdzających zmartwychwstanie. Są nimi tak jak mówiliśmy: (*uczestnicy wymieniają: pusty grób, aniołowie, poskładane płótna, ukazywanie się Chrystusa Zmartwychwstałego uczniom, życie i męczeństwo apostołów, całun turyński*). Są to dowody, które jednoznacznie wskazują na autentyczność wydarzenia.

III. Działać

Animator dzieli uczestników na 2 grupy a następnie wprowadza metodę aktywizującą.

Znajdujecie się w sądzie. Zostaliście podzieleni na dwie grupy. Pierwsza to ława oskarżających, a druga ława obrońców.

(Animator wciela się w sędzie)

Waszym zadaniem będzie przeprowadzić rozprawę. Grupa oskarżających podważa prawdę o Zmartwychwstaniu, a druga broni.

Animator daje im 5min na wstępne przygotowania. Każdej z grup podpowiada jak odpowiednio przeprowadzić dyskusję.

-Jakie wnioski się wam nasuwają? (Dyskusja, sąd nad wiarygodnością Zmartwychwstania)

-Jak zachowalibyście się gdyby podobna sytuacja miała miejsce w szkole?

Każdy z was codziennie narażony jest na obraźliwe komentarze i docinki. To jak sobie z tym poradzicie zależy tylko od was. Wyobraźcie sobie wielką śnieżycę. Potrzebujecie opuścić dom ale po otwarciu drzwi, ukazuje się przed wami wielka ściana z śniegu. Z dala widzicie sąsiada który odśnieżył sobie drogę, ale wy nie możecie nią iść. Musicie sami zmierzyć się ze ścianą i oczyścić własną ścieżkę. W tym wszystkim jednak nie musicie robić tego sami. Jest ktoś kto wam pomoże. Zmartwychwstały Jezus pokazuje, że wszystko jest możliwe, tylko wystarczy mu zaufać.

Animator podsumowuje spotkanie:

Wiara w zmartwychwstanie Pana Naszego Jezusa Chrystusa jest podstawą naszej wiary i podwaliną całego chrześcijaństwa. Przeczytajmy słowa z pierwszego listu Apostoła Pawła do Koryntian **15:12-20**. „**A jeśli się o Chrystusie opowiada, że został z martwych wzbudzony, jakże mogą mówić niektórzy między wami, że zmartwychwstania nie ma? Bo jeśli nie ma zmartwychwstania, to i Chrystus nie został wzbudzony; A jeśli Chrystus nie został wzbudzony, tedy i kazanie nasze daremne, daremna też wasza wiara; Wówczas też byliśmy fałszywymi świadkami Bożymi, bo świadczyliśmy o Bogu, że Chrystusa wzbudził, którego nie wzbudził, skoro umarli nie bywają wzbudzeni. Jeśli bowiem umarli nie bywają wzbudzeni, to i Chrystus nie został wzbudzony; A jeśli Chrystus nie został wzbudzony, daremna jest wiara wasza; jesteście jeszcze w swoich grzechach. Zatem i ci, którzy zasnęli w Chrystusie, poginęli. Jeśli tylko w tym życiu pokładamy nadzieję w Chrystusie, jesteśmy ze wszystkich ludzi najbardziej pożałowania godni. A jednak Chrystus został wzbudzony z martwych i jest pierwiastkiem tych, którzy zasnęli.**”

Te słowa nie pozostawiają żadnych złudzeń jak ważna jest to nauka dla każdego z nas. Powinny one wpisać się na stałe w sercu każdego chrześcijanina. My wierzymy w to, że Jezus został wzbudzony z martwych i jest pierwiastkiem tych, którzy zasnęli. Zmartwychwstanie to kwestia wiary i ja w to wierzę. Dlatego pozostawiam wam, aby odpowiedzieć samemu na to pytanie.

Na koniec tego spotkania chciałbym usłyszeć wasze refleksje na ten temat.

-Jak to wydarzenie Zmartwychwstania Jezusa ma wpływ na moje życie?

-Gdzie w życiu codziennym możesz doświadczać tego cudu? (sakramenty: doświadczamy w każdej spowiedzi, gdzie rodzimy się do pełni życia w bliskości Bogiem, powstając z śmiertelnych skutków grzechów, Eucharystia – pamiątka męki i śmierci, ale także i Zmartwychwstania Jezusa

Na koniec nasze ciało zmartwychwstanie. Zmartwychwstanie mówi nie tyle o jakimś miejscu, ile o spotkaniu. Tylko od naszych wyborów zależy czy będzie to życie wieczne, czy potępienie. Ilekroć otwieramy się na Boga, relacje z Nim i sakramenty, mamy wówczas swój udział w Jego Zmartwychwstaniu, a wiara w nie podpowiada mi, że moje życie ma przyszłość.

3. *Hasło spotkania*

Odkryj zmartwychwstałego Jezusa na nowo.

4. *Piosenka spotkania*

„Jezus zwyciężył”

5. *Zadanie apostoelskie*

Zadbaj o swoje czyste serce, poprzez regularną, szczerą spowiedź gdzie doświadczasz duchowego zmartwychwstania

6. *Modlitwa na zakończenie*

Na koniec pomodlimy się do Ojca za wszystkich którzy jeszcze nie uwierzyli.
Ojcze nasz...

PUSTY GRÓB

UKAZANIE SIĘ
ZMARTWYCHWSTAŁEGO

ŚWIADECTWO ŻYCIA I ŚMIERCI
APOSTOŁÓW

CAŁUN TYRYŃSKI

ANEKS 2

Apostoł Jakub Jako pierwszy z grona Apostołów zginąłem za Chrystusa w roku 42 podczas pierwszych prześladowań chrześcijan, na polecenie Heroda Agryppy. Miałem wtedy 40 lat. Dzieje Apostolskie podają: "Herod zaczął prześladować niektórych członków Kościoła. Ściął mieczem Jakuba, brata Jana, a gdy spostrzegł, że to spodobało się Żydom, uwięził nadto Piotra." (Dz 12,1-3) Byłem sądzony przez członków Sanhedrynu i skazany na śmierć przez nauczenie, iż Chrystus jest Bogiem i że zbawienie jest tylko w Nim.	Apostoł Mateusz To właśnie ja napisałem jedną z Ewangelii, która podkreśla, że w osobie Jezusa Chrystusa spełniły się wszystkie proroctwa Starego Testamentu dotyczące Mesjasza. Nie są znane dokładne okoliczności mojej śmierci. Według niektórych autorów poniosłem męczeńską śmierć w Etiopii, inne z kolei źródła podają, że zostałem ścięty mieczem lub zaszytowany w Persji przez rozwścieczony tłum. Zginąłem prawdopodobnie w roku 60.	Apostoł Piotr Byłem jednym z najbardziej zaufanych uczniów Chrystusa, ale także pierwszym, który Go uznał za Mesjasza. To dla Chrystusa zostawiłem swoją żonę i majątek i zostałem wybrany przez Jezusa na Głowę Kościoła. Skazany na śmierć podczas prześladowania chrześcijan przez Cesarza Nerona. Ukrzyżowano mnie w Rzymie, na Wzgórzu Watykańskim 29 czerwca 67 roku. Na moją własną prośbę ukrzyżowano mnie głową w dół, ponieważ mówiłem, iż nie jest godzien umrzeć, jak Chrystus. Umierając ujrzałem swoją żonę również prowadzoną na śmierć. Krzychałem do niej: "Moja najdroższa, pamiętaj o Panu!"
Apostoł Andrzej Apostoł Andrzej. Prowadziłem misje ewangelizacyjne na terenie Grecji. Zostałem skazany na śmierć przez gubernatora rzymskiego Agetesa, który polecił ukrzyżować mnie za to, że cudownie uzdrowiona przez niego żona gubernatora nawróciła się na chrześcijaństwo. Agetes nie pozwolił jednak przybić mnie gwoździami, tylko przywiązał do krzyża sznurami. Chciał, bym zginął powolną śmiercią z głodu, pragnienia i wyczerpania. Pod krzyżem zaczęły zbierać się jednak tłumy ludzi, którzy słuchali moich nauk. Jednocześnie zaczęto naciskać na gubernatora, by uwolnił skazańca. Agetes uwolnił mnie w końcu pod warunkiem, że opuszczę miasto i przestanę nauczać o Chrystusie. Nie wyraziłem na to zgody. Wtedy Agetes darował mi życie bez żadnych warunków. Kiedy jednak zdjęto mnie z krzyża zmarłem z wyczerpania. Umierając wypowiedziałem następujące słowa: "Jezu Chryste, którego widziałem, którego kocham, w którym jestem i będę, przyjmij mnie w pokoju do Twojego wiecznego przybytku, aby poprzez moje wyjście, wielu podobnych mi mogło wejść do Ciebie i spocząć w Twojej chwale."	Apostoł Filip Zostałem ukrzyżowany około roku 90 na polecenie cesarza Domicjana, który rozpoczął gwałtowne prześladowania chrześcijan. Miałem wtedy 87 lat. Zostałem ukrzyżowany głową w dół. Moje ostatnie słowa brzmiały: "Niech otoczy mnie szata Twojej (Jezusa) chwały oraz krąg Twojej wiecznej światłości, dopóki nie przeminą wszyscy władcy tego świata oraz smok zła, który jest nam przeciwny."	Apostoł Tomasz Prowadziłem misje ewangelizacyjne w wielu krajach. Mieszkańcy tych krajów uznawali mnie za świętego, gdyż jego nauczanie naznaczone było wieloma cudami. Zostałem zamordowany w jaskini w 72 roku. Kilkakrotnie przebity włócznią przez ludzi wynajętych przez braminów, którzy obawiali się, że chrześcijaństwo zdobędzie przewagę nad hinduizmem. Pomimo licznych ran udało mi się wyczołgać z jaskini i dowieść do kaplicy, gdzie chwyciłem się kamiennego krzyża. Podobno umierając modliłem się "Panie, dziękuję Ci za wszystkie Twoje łaski. W Twoje ręce oddaję mego ducha". W miejscu egzekucji postawiono kamienny głaz, na którym wryto krzyż. W roku 1558, w czasie Mszy Świętej, z wrytego kamienia polała się krew, która ciekła co roku w dniu 18 grudnia przez kolejnych 146 lat.
Apostołowie Szymon i Juda Umarliśmy śmiercią męczeńską około roku 79 po tym, jak dwóch magów, za sprawą Apostoła Mateusza wypędzono z Etiopii. Magowie ci ruszyli tropem apostołów. Udało im się podburzyć przeciwko nim tłumy, które zaczęły ich obrzucać kamieniami. Później Juda został przebity włócznią, zaś Szymona posiekano mieczami na kawałki.	Apostoł Maciej Zastąpiłem apostoła Judasza po tym, jak wydamy Jezusa popełnił samobójstwo przez powieszenie. Po wielu misjach ewangelizacyjnych w okolicach Morza Czarnego powróciłem do Jerozolimy, gdzie około roku 80 za głoszenie Chrystusa zostałem ukamienowany przez tłum.	Apostoł Bartłomiej Około roku 60 wyruszyłem w podróż misyjną do Indii. Założyłem tam pierwszą gminę chrześcijańską, głosząc Ewangelię wśród Hinduśców. Wkrótce potem naraziłem się na gniew króla, który wydał na niego wyrok śmierci. Zostałem żywcem obdarty ze skóry, a następnie ukrzyżowany. Było to w roku 62.
Apostołowie Jan W chwili powołania przez Jezusa pomagałem ojcu w rybactwie nad Jeziorem Galilejskim. Powołany zostałem wraz ze swoim bratem Jakubem. Przede wszystkim byłem umiłowanym uczniem Pana Jezusa. Miłość Zbawiciela uczyniła mnie bowiem powiernikiem Jego świętych tajemnic. To ja byłem z Piotrem i Jakubem świadkiem Jego przemienienia na górze Tabor i widziałem Jego śmiertelne dreszcze na Górze Oliwnej. Umierając na krzyżu, Pan Jezus oddał mi w opiekę swoją Matkę, a ja wziąłem Ją do siebie. Widziałem konanie Pana Jezusa, bok Jego włócznią przebity i widział tryskającą z rany krew i wodę. Zdjąłem wspólnie z innymi z krzyża święte ciało i złożyłem je w grobie. Gdy dowiedziałem się o pustym grobie natychmiast pobiegłem z Piotrem do Jego grobu. Umarłem późną starością śmiercią naturalną, wcześniej doświadczając wiele trudności i prześladowań dla Ewangelii.	Apostołowie Jakub Młodszy Nazwany jestem młodszym lub mniejszym ponieważ bo w takiej kolejności przystąpiłem do grona Dwunastu Apostołów. Po Chrystusowym Zmartwychwstaniu byłem głową wspólnoty chrześcijańskiej w Jerozolimie. Umarłem śmiercią męczeńską w Jerozolimie ok. 62 r. Zostałem ukamienowany. Podczas wykonywania wyroku pewien człowiek uderzył mnie pałąk w głowę.	

ANEKS 3

